

Sectorul construcțiilor

Posibilă stagnare în acest an și perspectivă de creștere din 2012

Laurențiu Plosceanu, președintele Asociației Române a Antreprenorilor de Construcții

Creșterea sectorului de construcții în acest an este improbabilă, dar anul 2011 poate aduce o stabilizare a pieței și poate genera premisele unei creșteri în 2012.

În pofida unor semnale pozitive în luna decembrie, anul 2010 a înregistrat în ansamblu o contracție de 17% a producției realizate la nivel de sector, comparativ cu anul precedent, ajungând la 9,7 miliarde euro de la 11,7 miliarde euro. Comparativ cu anul de vârf 2008, contracția este de 37%, a precizat domnul Laurențiu Plosceanu, președintele Asociației Române a Antreprenorilor de Construcții (ARACO).

Din perspectiva resurselor umane, numărul de angajați din sectorul construcțiilor a scăzut cu 14% în 2010 față de 2009, respectiv cu 24% comparativ cu 2008. Anul trecut, numărul mediu de personal din sector a fost de 317.200, față de peste 415.000 în 2008. Salariile s-au menținut însă la un nivel constant, completează domnia sa.

Nici din perspectiva investițiilor realizate anul 2010 nu a prezentat o situație foarte bună, investițiile reducându-se în ansamblu cu aproape 14%, în timp ce investițiile străine directe au fost mai mici cu 25,5% decât în anul anterior. Situația nu s-a îmbunătățit nici în ianuarie 2011, din contră, comparativ cu aceeași lună din 2010, investițiile publice au fost mai mici cu 31%. „Elementele pe care le

avem în acest moment nu ne permit să credem că în 2011 va exista o creștere a sectorului de construcții sau măcar o ieșire din recesiune. S-a început cu stângul, se vorbește foarte mult, dar se face foarte puțin. Dacă ar fi să discutăm de o creștere, aceasta ar putea avea loc din 2012”, atrage atenția domnul Plosceanu.

Pe de altă parte, situația actuală se datorează și modului în care se desfășoară achizițiile publice. Astfel, contestațiile depuse la Consiliul Național de Soluționare a Contestațiilor (CNSC) au reprezentat aproximativ 47% din valoarea totală a proiectelor lansate prin Sistemul Electronic de Achiziții Publice (SEAP). Mai mult decât atât, din valoarea admisă a acestor contestații au fost anulate mai mult de 25%, respectiv aproape 11,4 miliarde de lei, iar pentru încă jumătate (în jur de 28,4 miliarde lei) s-au dispus măsuri de remediere. „Prin urmare trei sferturi din contestațiile acceptate au avut justețe. Deci, în zona de achiziții publice, maniera în care unitățile achiziitoare organizează și desfășoară licitațiile nu este deloc de acceptat, atât din perspectiva celor care investesc bani publici, cât și a celor care îi cheltuiesc. Ori, Autoritatea Națională pentru Reglementarea și Monitorizarea Achizițiilor Publice are două componente majore: reglementarea și monitorizarea. Dacă pe partea de reglementare a făcut ceva, deși insuficient, ANRMAP trebuie să își

Laurențiu Plosceanu, președinte ARACO

asume și monitorizarea achizițiilor publice, altfel desfrul pe bani publici va continua! Legislația trebuie să nu mai permită derapajele care se întâmplă astăzi, pentru că mare parte a licitațiilor sunt dirijate. Sunt lăsate porțițe care permit comisiilor de licitații și celor care întocmesc caietele de sarcini să fie partizanii pregătirii din start a posibilității ca anumiți contractori să vină pe acea lucrare, fără o competiție reală, doar aparentă, în timp ce alții sunt descurajați să meargă la licitații. Fenomenul capătă proporții îngrijorătoare în Ardeal, Banat, chiar și Moldova”, subliniază președintele ARACO.

Statul are datorii de 750 milioane euro către constructori

Officialii ARACO apreciază că situația din sectorul construcțiilor s-ar putea îmbunătăți dacă statul întreprinde o serie de măsuri importante. În primul rând, chiar dacă valoarea creanțelor pe care constructorii le aveau de încasat de la stat pentru lucrările prestate în intervalul 2008 - 2010 a scăzut comparativ cu luna noiembrie 2010, la începutul anului 2011, statul tot mai avea de plătit 750 milioane euro. „Sunt multe entități publice care au început licitații noi, pe bugete noi, fără să-și

plătească datoriile din exercițiile financiare precedente. Ar trebui ca autoritatea să poată începe licitații noi numai după ce și-a plătit datoriile pentru lucrările anterioare", subliniază domnul Plosceanu.

Domnia sa mai propune ca ANRMAP și Ministerul Finanțelor să publice un calendar de plată a creanțelor, pentru a le acorda posibilitatea companiilor de a folosi aceste creanțe în relația cu băncile, fapt imposibil în prezent. „Nu în ultimul rând, pentru soluționarea problemei întârzierii plăților, solicităm implementarea în regim de maximă urgență a directivei comunitare aprobate anul trecut privind plata cheltuielilor întârziate. În baza acesteia, plata datoriilor către firmele care lucrează pentru stat nu trebuie să depășească 30 de zile”, afirmă domnul Laurențiu Plosceanu.

De asemenea, ARACO solicită legiferarea urgentă a unui sistem de conversie a TVA sau altor datorii pe care societățile le au către stat cu datoriile pe care statul le are către aceste societăți. În plus, în prezent societățile sunt obligate să plătească TVA la momentul facturării, nu la încasare, deși pot trece luni sau chiar semestre până la încasarea creanțelor. „Trebuie să convenim clar că plata TVA se face la încasarea creanței. Datornicul cel mai mare este în continuare statul”, argumentează domnul Plosceanu.

Pe de altă parte, autoritatea achizitoare adesea solicită penalități pentru întârzierea lucrărilor, dar nu plătește penalități dacă întârzie plata. „De multe ori unitatea achizitoare în caietul de sarcini și proiectul de contract impune anumite condiții într-o manieră abuzivă. Se elimină din acest contract prevederea ca entitatea, în condițiile în care întârzie plata, să fie subiect de plată a penalităților. Ori prestatorul de servicii este obligat la

plata penalităților dacă întârzie. Absența acestei simetrii trebuie corectată”, susține președintele ARACO.

În acest sens, domnul Plosceanu consideră că este salutară decizia Ministerului Transporturilor de a utiliza condițiile de contractare FIDIC pentru infrastructură, iar acestea ar trebui aplicate și în cazul celorlalte ministere, deoarece „sunt rezonabile și suficient partajate în privința riscurilor între finanțator, beneficiar și prestator”.

Antreprenorii vor predictibilitate în privința proiectelor publice

Pentru a exista o predictibilitate în ceea ce privește investițiile publice, în funcție de care constructorii să se poată adapta, reprezentanții ARACO solicită Guvernului să stabilească în mod clar care dintre numeroasele proiecte începute după 1990 vor fi în continuare finanțate și dezvoltate, câte vor intra în conservare sau vor fi anulate. „Dacă mergem în continuare cu atâtea proiecte, nu toate justificându-și necesitatea finanțării, înseamnă să aruncăm banii, nu cred că ne mai permitem ca stat comunitar. Așteptăm din partea Guvernului o selecție a proiectelor ce vor fi finanțate în acest an”, spune domnul Laurențiu Plosceanu.

În privința parteneriatelor public-private, oficialii ARACO solicită ministerelor să facă publice de la început proiectele propuse pentru astfel de parteneriate, indicând în același timp sursa de finanțare, pentru ca antreprenorii să se poată pregăti în acest sens.

„Este evident că în continuare investițiile private sunt la parametri reduși față de alți ani, iar rolul finanțării publice, fie comunitare, fie naționale, rămâne esențial, dar noi credem că mixarea cu proiectele în parteneriat public-privat este absolut necesară. Din această perspectivă,

vedem dezirabile și operaționale parteneriate public-private și cu finanțatori din zona Golfului și din China. Multe proiecte din România, care nu sunt eligibile pentru surse comunitare, ar putea să fie subiect pentru astfel de proiecte și credem că acest mix de soluții ar ajuta sectorul să intre într-o altă etapă de existență”, argumentează domnul Laurențiu Plosceanu.

În opinia domniei sale, parteneriatul public-privat nu a luat amploare în România până acum deoarece de abia de la finalul anului 2010 țara a intrat pe o zonă de macrostabilizare: „În condițiile acestea de risc economic, politic, social, este greu ca investitor privat să-și plaseze fondurile. Totuși sunt niște factori favorizanți: macrostabilizarea începe să se confirme, iar evenimentele din nordul Africii și zona Golfului forțează anumiți investitori să-și relocheze interesele. Cred că din perspectiva fiscalității sunt anumite elemente care trebuie îmbunătățite, de exemplu, impozitul pe profit la noi este mai puțin atractiv decât în Bulgaria. Atractivitatea pentru un investitor străin ține și de profitabilitatea pe care o poate avea, dar și de deschiderea mediului de afaceri. La noi în acest moment mai trebuie făcute eforturi pentru a îmbunătăți capacitatea mediului de afaceri de a atrage investiții străine. Este de luat în considerare garanția statului pentru proiecte public-private, deoarece riscurile trebuie asumate în comun. Astfel, cred că abordarea prin parteneriat va cunoaște efecte pozitive. Chiar și așa, un proiect de acest gen nu se naște de pe o zi pe alta”, subliniază domnul Plosceanu.

ARACO propune un program alternativ pentru infrastructură

ARACO a propus Guvernului și o alternativă mai accesibilă pentru dezvoltarea infrastructurii rutiere din România. Programul s-ar întinde pe 6 ani și ar avea o valoare totală de 11 miliarde euro, mult sub variantele Guvernului. Programul ar viza utilizarea în paralel a mai multor soluții: 545 km de autostradă la profil complet (cost de 5,45 miliarde euro), 2.394 km de autostradă numai calea I (câte două benzi pe sens – în jur de 2,17 miliarde euro), și 1.342 km de drum expres (în mare parte cu trei benzi – 3,35 miliarde euro). „Credem că mixul de soluții are justete economică și tehnică și elimină proiectele cu conotație politică, în zone care nu justifică investiția”, argumentează domnul Plosceanu.

De asemenea, ARACO pledează pentru facilitarea accesului la granturile comunitare și la împrumuturile Băncii Europene de Investiții (BEI) pentru proiectele de construcții și, în special, pentru infrastructură, în condiții îmbunătățite de control și transparență. În plus, reprezentanții ARACO sunt de părere că sprijinirea investițiilor în energia verde, pe lângă a fi o prioritate comunitară, constituie și o oportunitate pentru sectorul de construcții, în ceea ce privește eficiența energetică a clădirilor, rețelele transeuropene de transport și energie.

Aflux de companii străine cu practici incorecte

Antreprenori români sunt nemulțumiți de anumite practici agresive de care se folosesc unele companii străine care intră pe piața din România. „Vrem să atragem atenția autorităților de stat și, în special, autorităților achizitoare, asupra afluxului de companii străine care vin să lucreze în România pe proiecte publice și care acționează de multe ori în condiții de calitate precară, adesea încercând să compenseze eșecurile de pe piețele din țările de origine. Companii în care departamentul juridic este foarte consistent, reușesc în instanță să schimbe rezultatul unei licitații. În România nu lucrează ei, ci subcontractează firmelor românești la profit de supraviețuire. Desigur, este normal ca ele să vină pentru bani comunitari, dar atât timp cât desconsideră practic concurența română, atitudinea lor în licitații este agresivă, desconsideră patronatele, organizațiile profesionale, ce putem să așteptăm?”, avertizează președintele ARACO.

„Nu pledăm neapărat pentru ca firma românească să fie îngrășată. Ideea este de a crea un parteneriat transparent, declarat în fața unității achizitoare, inclusiv prin contract de asociere, în așa fel încât să știi de la început cine este antreprenorul general, cine sunt subcontractorii de specialitate, care sunt ponderile de lucrări între ei. Există situații în care într-o licitație vin 4-5 companii, române sau străine, toate împrumutând palmaresul din aceeași sursă externă și mimând o competiție. De fapt, câștigătorul este cel care a acordat palmaresul. Aceste procedur sunt de evitat, nu trebuie să generalizăm că toate parteneriatele sunt chestionabile”, menționează domnul Plosceanu.

